

Pallas-Yllästunturi

Tyyli: Otsikko 1



Sisällysluettelo

Pallas-Yllästunturi	0
Pallas-Yllästunturin historia	1
Saamelaista ja suomalaista kulttuuria	1
Yksi Suomen vanhimmista kansallispuistoista	1
Retkeilyn ja talviurheilun pioneeri	1
Saamesta sanat Lapin luonnolle	2

Automaattinen sisällysluettelo

Pallas-Yllästunturin historia

Tyyli: Otsikko 2

Saamelaista ja suomalaista kulttuuria

Tyyli: Otsikko 3

Pallas-Yllästunturin alueella on ollut saamelaisasutusta jo kiviaudella. Vuosisatojen kuluessa Kemin ja Tornion Lapin suomalaiset metsästäjät ja kalastajat hakeutuivat jokien latvojen rikkaille riistamaille ja järvien rannoille, jonne suomalainen uudisasutus pikkuhiljaa vakiintui. Suomalainen ja saamelainen väestö asui elinkeinojensa takia osin eri alueilla, osin rinnakkain. Paikoin kulttuurit myös sulautuivat toisiinsa.

Poronhoidolla on pitkä historia ja edelleen vankka asema alueella. Kansallispuistossa toimivat nykyisin Alakylän, Kyrön, Muonion ja Näkkälän paliskunnat. Puisto on tärkeä porojen laidun- ja vasomisalue ja poromiesten arkinen työympäristö. Puistossa voi nähdä runsaasti poronhoitoon liittyviä rakenteita ja historiallisia kohteita.

Yksi Suomen vanhimmista kansallispuistoista

Pallas-Yllästunturin kansallispuiston alkuperäinen osa, vuonna 1938 perustettu Pallas-Ounastunturin kansallispuisto, on yksi Suomen ensimmäisistä kansallispuistoista. Ajatus kansallispuistojen perustamisesta oli esitetty ensi kerran kuitenkin jo vuonna 1910. Silloin suojametsäkomitea ehdotti mietinnössään kansallispuistojen perustamista Pallastuntureille sekä Pelkosenniemen Pyhätunturille.

Metsähallitus teki valtioneuvoston pyynnöstä ehdotuksen suojelualueiden erottamiseksi valtion maista. Kasvitieteen professori Kaarlo Linkola laati selvityksen kesän 1925 maastokäyntiensä perusteella ja totesi, että Pallas-Ounastunturit ovat "verraton alue valtion maata, joka tarjoaa todellisen Lapin kuvan kaikessa mahtavuudessaan; suuripiirteisine tuntureineen ja silmäkantamattomiin siintävine saloineen."

Esitys Pallas-Ounastuntureille perustettavasta yleisestä luonnonsuojelualueesta hyväksyttiin vuoden 1928 valtiopäivillä, mutta laki jäi vahvistamatta keskeneräisen isojaon takia. Vielä kymmenen vuotta ehti vierähtää, ennen kuin Suomen ensimmäiset kansallispuistot perustettiin vuonna 1938 useiden mietintöjen ja esitysten jälkeen. Näiden ensimmäisten joukossa oli myös Pallas-Ounastunturin kansallispuisto.

Vuonna 2005 puisto yhdistettiin Ylläs-Aakenustunturin suojelualueeseen. Uusi kansallispuisto sai nimekseen Pallas-Yllästunturin kansallispuisto, ja sen pinta-ala kaksinkertaistui.

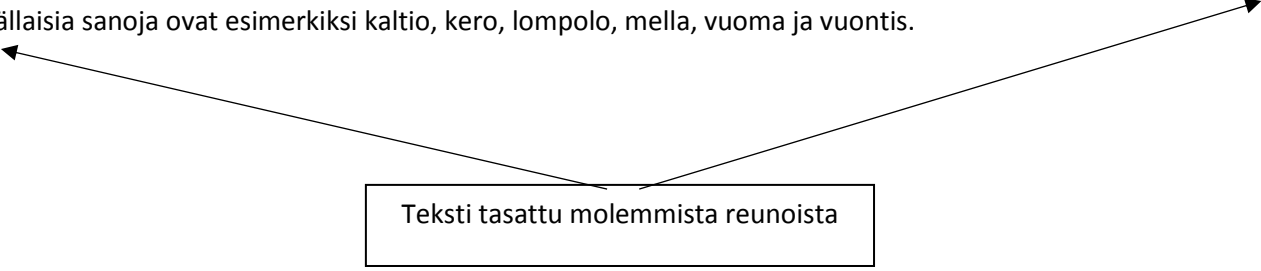
Retkeilyn ja talviurheilun pioneeri

Tunturiluonto on aina kiehtonut retkeilijöitä, ja Pallas-Ounastunturin alue oli jo 1930-luvulla suosittu matkailukohde. Vaellusreitti Pallakselta Hettaan linjattiin vuonna 1934, ja Pallastunturin rinteellä avattiin hotelli pari viikkoa ennen kansallispuiston perustamista.

Suomen Naisten liikuntaliitto järjesti ensimmäiset tunturihiihtokurssit Pallastunturilla 1930-luvun puolivälissä. Naisten majan tuhouduttua sodassa uusi maja rakennettiin Ylläkselle. Suomen olympiatuli sytytettiin vuonna 1952 Pallastuntureiden Taivaskeron huipulla, josta viestijuoksijat veivät sen Helsinkiin. Siellä se yhtyi Ateenasta tuotuun tuleen.

Saamesta sanat Lapin luonnolle

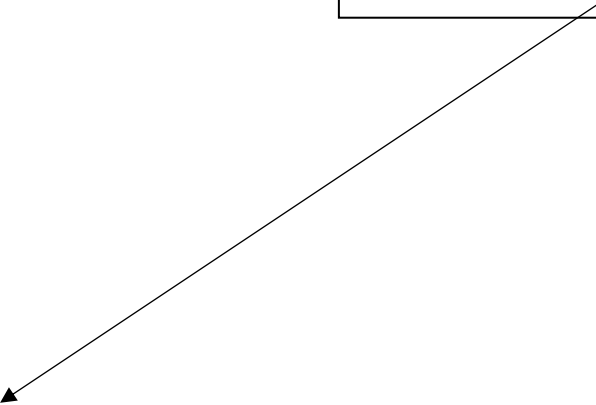
Lapissa puhuttavat suomen murteet kuuluvat pääosin peräpohjalaismurteisiin, joita puhutaan myös Pohjois-Ruotsissa ja Pohjois-Norjassa. Saamen kieli on vaikuttanut merkittävästi niiden sanastoon. Saamesta on saatu erityisesti Lapin luontoon, elinoloihin ja poronhoitoon liittyvää sanastoa, sillä suomen kielessä ei ole ollut sanoja kaikille pohjoisen luonnon ilmiöille. Monilla Pallas-Ounastuntureiden alueen paikannimillä on saamenkielinen alkuperä, josta on ajan kuluessa muotoutunut suomen kieleen helpommin lausuttava muoto. Tällaisia sanoja ovat esimerkiksi kaltio, kero, lompolo, mella, vuoma ja vuontis.



Teksti tasattu molemmista reunoista

The diagram consists of a rectangular box containing the text 'Teksti tasattu molemmista reunoista'. Two arrows originate from the top corners of this box and point towards the left and right margins of the paragraph above, indicating that the text is justified.

Lähde: Luontoon.fi



Automaattinen sivunumerointi

The diagram shows a rectangular box with the text 'Automaattinen sivunumerointi'. A single arrow points from the bottom-left corner of the box down to the page number '2' at the bottom left of the page, indicating that the page number is automatically generated.